

STRESZCZENIE

Wstęp: Test fluencji słownej (Verbal Fluency test, VFT) jest prostym, użytecznym i chętnie stosowanym narzędziem, wspomagającym diagnozę neuropsychologiczną. Mechanizmy leżące u podstaw fluencji słownej mają charakter wielowymiarowy, angażują szereg funkcji poznawczych, takich jak procesy językowe, pamięć czy funkcje wykonawcze. Ocena płynności werbalnej może być pomocna przy wykrywaniu zaburzeń funkcji poznawczych u osób z wielu grup klinicznych, w tym u chorych z otępieniem. W praktyce klinicznej stosowane są różne warianty testu, nawet w obrębie jednego obszaru językowego. W Polsce brakuje informacji na temat wartości psychometrycznych narzędzia - żaden z wykorzystywanych wariantów prób fluencji słownej nie ma statusu *testu*.

Celem pracy była ocena przydatności i równoważności stosowanych w Polsce wariantów VFT w diagnozie osób z otępieniem w chorobie Alzheimera.

Material i metody: Przebadano 60 osób z rozpoznaniem otępienia w chorobie Alzheimera (w przedziale wiekowym 65 - 90 lat) oraz 80 osób z grupy kontrolnej (w dwóch przedziałach wiekowych: 30–60 lat i 65–90 lat). Zastosowano dwa warianty semantyczne VFT: *Zwierzęta*, *Przedmioty ostre* oraz trzy warianty fonemiczne: FAS, KPM, WZL. Analizie poddano liczbę poprawnie wypowiedzianych przez osoby badane słów w każdej z 11 wyodrębnionych kategorii oraz walory diagnostyczne poszczególnych wersji narzędzia.

Wyniki: Poszczególne warianty prób fluencji słownej stosowane w Polsce są równoważne wśród chorych z otępieniem oraz osób bez zaburzeń funkcji poznawczych w wieku 65-90 lat. Między składowymi VFT (11 kategorii) nie istnieją różnice istotne statystycznie ($p = 0,500$) w obrębie badanych grup. Każdy z 11 elementów VFT różnicuje w stopniu wysoce istotnym statystycznie osoby z rozpoznaniem otępieniem od osób bez rozpoznanych zaburzeń ($p < 0,001$) w wyżej wymienionym przedziale wiekowym. Osoby z otępieniem osiągają gorsze wyniki niż osoby zdrowe we wszystkich zadaniach dotyczących fluencji słownej.

Wnioski: Przedstawione wyniki badań pozwalają na uznanie testu fluencji słownej za narzędzie użyteczne, skutecznie wspierające przesiewową diagnostykę otępień. Różnorodność stosowanych w Polsce wariantów VFT, niezależnie od ich poziomu trudności, nie ma wpływu na walory diagnostyczne testu.

SUMMARY

Introduction: Verbal fluency test (VFT) is a simple, useful and widely used tool supporting neuropsychological diagnosis. The mechanisms underlying verbal fluency are multidimensional. They involve many cognitive functions, such as language processes, memory and executive functions. The assessment of verbal fluency can be helpful in detecting cognitive impairment in people from many clinical groups, including patients with dementia syndromes. In clinical practice, different variants are used, even within one language area. In Poland we have not enough information on the psychometric values of the tool. None of the variants of verbal fluency tests has the status of a *test*. The aim of the study was to assess the usefulness of VFT variants in Poland in the diagnosis of people with dementia in Alzheimer's disease.

Material and methods: A total of 60 people diagnosed with dementia in Alzheimer's disease (aged 65 - 90 years) and 80 people from the control group (in two age ranges: 30–60 years and 65–90 years) were examined. Two semantic variants of VFT were applied: *Animals*, *Sharp objects*, as well as three phonetic variants: FAS, KPM, WZL. The analysis covered the number of correctly updated words in each of the 11 categories and the Diagnostic values of the VFT variants.

Results: Different variants of verbal fluency tests used in Poland are equivalent among patients with dementia and people without cognitive impairment aged 65-90. There are no statistically significant differences ($p = 0.500$) between the VFT components (11 categories) within the studied groups. Each of the 11 elements of VFT differentiates persons with dementia from people without diagnosed disorder to a highly statistically significant degree ($p < 0.001$) within the studied groups. Patients diagnosed with dementia have worst results than healthy people in all verbal fluency tasks.

Conclusions: The results of the study confirm high usefulness of VFT in dementia screening. The applied VFT variants, regardless of their level of difficulty, have no impact on the diagnostic values of the test.